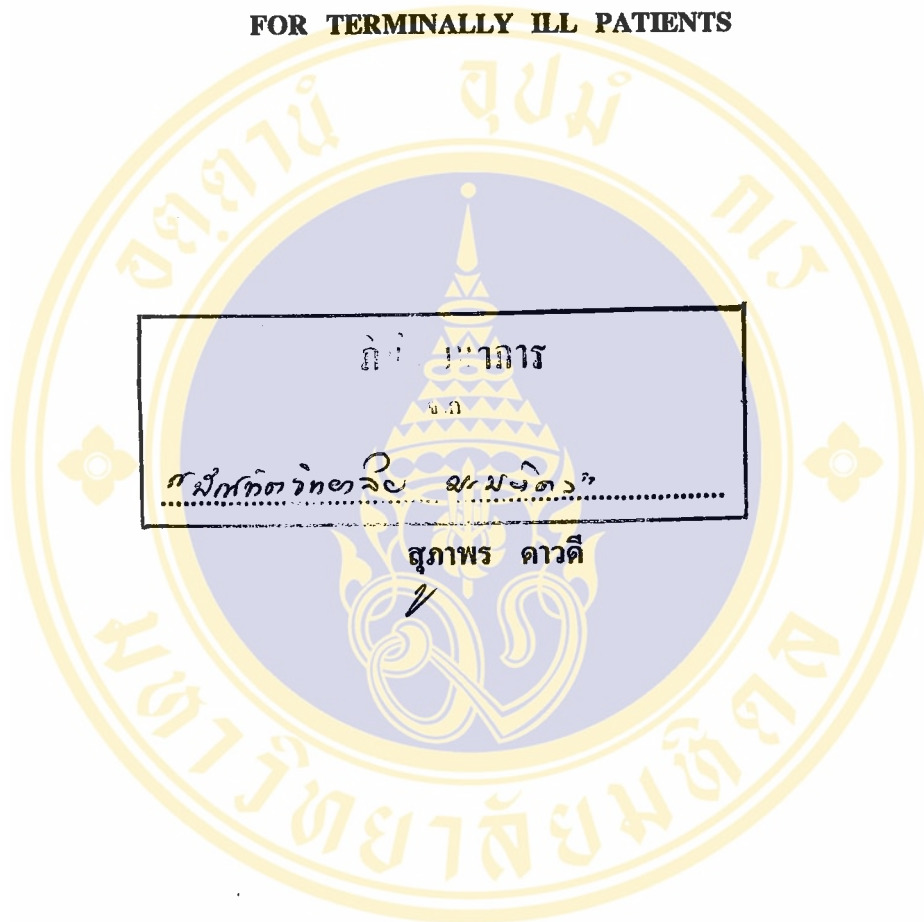

24 ก.พ. 2538

ศึกษาความตระหนักในตนเองของพยาบาลและพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย

**THE STUDY OF NURSES' SELF AWARENESS AND CARING BEHAVIOR
FOR TERMINALLY ILL PATIENTS**

ดี. วิชาการ
นาง
"มีศกิตา ทอละลิ มามะจิตร"
.....

สุภาพร คาวดี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2537

ISBN 974-587-964-9

สงวนลิขสิทธิ์

34327

Copyright by Mahidol University

ชื่อวิทยานิพนธ์   ศึกษาความตระหนักในตนเองของพยาบาลและพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วย
ระยะสุดท้าย

ผู้วิจัย   สุภาพร ดาวดี

ปริญญา   พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ฟาริดา อิบราฮิม, ค.บ., M.S.

พยอม อยู่สวัสดิ์, วท.บ., วท.ม., Ph.D.

วรรณิ สัตยวิวัฒน์, วท.บ., ค.ม., S.R.N., O.N.C.

วันที่สำเร็จการศึกษา

3 ตุลาคม พ.ศ. 2537

บทคัดย่อ

ความตายเป็นภาวะที่มนุษย์ทุกคนต้องประสบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจะเกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้นในชีวิต ความตายจึงมีความสำคัญมากสำหรับผู้ป่วยระยะสุดท้าย ซึ่งต้องมียังชีวิตอยู่ระหว่างความเป็นกับความตายในเวลาอันจำกัด ก่อให้เกิดความเศร้าโศกและความทุกข์ทรมานอย่างมากกับผู้ป่วย ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ทำให้มีผู้ป่วยระยะสุดท้ายเพิ่มมากขึ้น และจำเป็นต้องใช้ชีวิตในวาระสุดท้ายอยู่ในโรงพยาบาล พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการดูแลผู้ป่วยให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตสังคมและจิตวิญญาณ เพื่อช่วยลดความเศร้าโศก ความทุกข์ทรมาน และให้ผู้ป่วยจากไปอย่างสงบ การดูแลช่วยเหลือผู้ป่วยให้มีคุณภาพของชีวิตได้นั้น พยาบาลจะต้องมีพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยทั้งครบแบบองค์รวม ตามปัจจัยการดูแล 10 ประการของวัตสัน ความตระหนักในตนเองของพยาบาล ซึ่งหมายถึง การรู้ตัวของพยาบาลว่า ตนกำลังคิด รู้สึก และทำอะไร ในขณะที่ดูแลผู้ป่วย เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้พยาบาลปรับพฤติกรรมการดูแลของตนให้ถูกต้องเหมาะสม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความตระหนักในตนเองของพยาบาล พฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย และความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักในตนเองกับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมพยาบาล ให้มีความตระหนักในตนเองและมีพฤติกรรมการดูแล ผู้ป่วยระยะสุดท้ายอย่างเหมาะสม โดยทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพยาบาลวิชาชีพ และเคยให้

การดูแลผู้ป่วยผู้ใหญ่ระยะสุดท้ายมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ราย ซึ่งกำลังปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เซนต์หลุยส์ คามิลเลียน เซนต์เมรี่ และซานคามิลโล จำนวน 149 ราย ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามความตระหนักในตนเอง และแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัย พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีคะแนนความตระหนักในตนเองก่อนมาทางด้านสูง มีคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายก่อนมาทางด้านสูง และความตระหนักในตนเองมี ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .31$)

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า พยาบาลมีคะแนนความตระหนักในตนเอง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกมีคะแนนความตระหนักในตนเองเชิงসাধারণต่ำและส่วนบุคคลต่ำ มากที่สุด (ร้อยละ 40.6) รองลงมา คือกลุ่มที่ 2 มีคะแนนความตระหนักในตนเองเชิงসাধারণสูงและส่วนบุคคลสูง (ร้อยละ 29.0) และน้อยที่สุด คือ กลุ่มที่ 3 มีคะแนนความตระหนักในตนเองเชิงসাধারণสูงและส่วนบุคคลต่ำ กับ กลุ่มที่ 4 มีคะแนนความตระหนักในตนเองเชิงসাধারণต่ำและส่วนบุคคลสูง ในอัตราเท่ากัน (ร้อยละ 15.2) ตามลำดับ และมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายในปัจจัยที่ 7 คือ ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างบุคคลในกระบวนการเรียนการสอน และปัจจัยที่ 10 คือ เสริมสร้างพลังจิตวิญญาณ ก่อนมาทางด้านต่ำมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนปัจจัยที่ 1-6 และปัจจัยที่ 8-9 มีคะแนนก่อนมาทางด้านสูงเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ยังพบว่า พยาบาลที่มีคะแนนความตระหนักในตนเองต่างกลุ่มกัน มีพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแตกต่างกัน และพยาบาลกลุ่มที่มีคะแนนความตระหนักในตนเองเชิงসাধারণสูงและส่วนบุคคลสูง มีพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายดีกว่าพยาบาลกลุ่มที่มีคะแนนความตระหนักในตนเองเชิงসাধারণต่ำและส่วนบุคคลต่ำ

จากผลการศึกษา แสดงว่าพยาบาลที่มีคะแนนความตระหนักในตนเองสูง จะมีคะแนนพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายสูง ผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า พยาบาลควรให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างหรือพัฒนาความตระหนักในตนเอง แก่ไขพฤติกรรมการดูแลบางประการที่ยังบกพร่อง เพื่อส่งผลให้มีพฤติกรรมการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายให้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

Thesis Title   The Study of Nurses' Self Awareness and Caring Behavior for Terminally Ill Patients

Name   Supaporn Daodee

Degree   Master of Nursing (Adult Nursing)

Thesis Supervisory Committee

Farida Ibrahim, B.Ed., M.S.

Payom Euswas, B.Sc., M.Sc., Ph.D.

Wanee Satyawiwat, B.Sc., M.Ed., S.R.N., O.N.C.

Date of Graduation   3 October B.E. 2537 (1994)

Abstract

Death is a common, inevitable, and singular condition of life. Therefore, death has a greater importance for terminally ill patients, because they have an indeterminate interval of time for living and dying, which creates grief and suffering in the dying phase. However, the advance of science and medical technology has prolonged life and increased the number of terminally ill patients, and the time they stay in the hospital. Nurses are an important resource in helping those patients, who are terminally ill, to have a good quality of life and harmony in their physical, mental, and spiritual condition; and nurses help to decrease suffering and grief for the patients, which allows those patients to die with greater peace of mind.

For nurses to be effective in this role, they must have a real desire to help and possess a caring behavior. Caring behavior, in this instance, is defined by the ten carative factors of Watson's Theory. Nurses must develop themselves to fit into this role. Therefore, this researcher was interested to study caring behavior of nurses with terminal patients, and nurses self-awareness, which is defined as a consciousness and sensitivity to themselves during the caring process, and which involves their thinking, feeling, and behavior. This researcher was also interested to

see if there was a correlation between nurse self-awareness and caring behavior for terminally ill patients.

In order to obtain and measure data regarding the above two factors, registered nurses who had had prior experience nursing at least three terminally ill patients were selected for this study. These nurses came from St. Louis Hospital, Camillian Hospital, St. Mary's Hospital and San Camillo Hospital. The target group for this study numbered 149 registered nurses. This researcher used two questionnaires -one measured nurses self-awareness -the other one measured nurses caring behavior for terminally ill patients. The answers to these questionnaires were analyzed by using Pearson's Product Movement Correlation Coefficient and One Way Analysis of Variance.

The overall results of this research in this target group showed a tendency to have a high score in nurse self-awareness and caring behavior, and nursing self-awareness correlated positively with caring behavior at the moderate level with a significance of $P < .001$ ($r = .31$).

When the target group was studied in detail, It was divided into four sub-groups, which were prioritized in that, the first sub-group had low public self-awareness and low private self-awareness (40.6 %). The second sub-group had high public self-awareness and high private self-awareness (29.0 %). The third sub-group had high public self-awareness and low private self-awareness, and the fourth sub-group had low public self-awareness and high private self-awareness, which had similarity (15.2 %).

The scores of nurses caring behavior in terminally ill patients were separated by 10 carative factors. The seventh factor, which was the promotion of interpersonal teaching-learning, and the tenth factors, which was the allowance for existential-phenomenological spiritual forces, showed a tendency to have low scores with more than half of the target group. The remaining factors (1-6 and 8-9) showed a tendency to have high scores.

There were different degree of caring behavior shown by the four sub-groups. However the nurses belonging to the first sub-group had higher caring behavior than those of the second sub-group.

The results of this study showed that nurses, who have high-score self-awareness, will have high-score caring-behavior in working with terminally ill patients. This researcher suggests that nurses develop self-awareness, and adjust or correct their caring behavior to complement terminally ill patients under their care.

